

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم و صنعت مجموعه سی

برنجی سنه: ایکه نچی جلد

نومرو: ۲۲

۵ مارت ۳۳۸

حکایت

فیرمزی مهر

ماهر [*]

بر چارک فرسخ قادر هیچ لاف ایته دن
پورودک . پک آجیدیم زاوللی کوچوک قاطری
دیگندیرمک ایچسون اوتوف ایچجه پنده دوردم .
چیزم لرم ایکی حوض کی ایدی ، آياقلم ایچنده
پوزووردی ، صوی پوشالتی استدم .

— چیزم لرکز ، دیدی ، آياقلم کره پایشمش .
— درت کیچه در جیقارمادم .

چنال سسیله دوام اییدی :
— آدم سنده ! سکر کون صوکرادوشون سکر
بیله . پوزمانده بالکتر اوانی نه ای . بیلورمیسکر
آراهده نه وار ؟

— بو . . . وق .

— برقادین .

فضله حیرت کوسترمکسین : « یا ! » دهرک
مستریماه پورومکه قوبولدم ، اوده بی تعقیب اییدی .
— بو یچیمسز آراه ، دیه سوزره تکرار
باشلادی ، نهده قاطر پک بهالی به مال اولادی . بو
پولده هر نه قادر بر آزاوونجه ایسه ده ، بکا بوقاداری
کافی .

پورولدیغی ، به بکیر به پنده سنی تکلیف ایتم
جیدینه ، معقنده ایتم کی ساده ایکل قونوشمقده
اولدیغیدن اوده غریب موقعه دوشمک قوروسیه ،
کیفته کوره حرکت ایتمک باشلادی . اوزسکی به
یافلاشارق دیزمه ووردی ویدی :

— فیرمزلردن سکر آما ، ای برچوقفسکر .
درت فیرمزی آلابی اشوت ایدرک سوبله یکی بو آچی
افاده ده ، او آلابره منسوب ضابطانک لوکس
ورتبه لریک باعث اولدیغی کینداروغر ضکار روایتلری
حسن ایتم . اوعلوه اییدی :

— بونکله برابر تکلیف کیری قبول ایده میه چکم ،
چونکه آتم پنده سنی بیلدم ، اونم خریم دکل .
— فقط ، قوماندان ، سنک کی بو کک رتبه لی
ضابطان مجبور دکلیدر ؟

— جانم سنده . سنده بر دفعه ، تیشیده
همده برکرا به بکیرینه ! . بن اورون مدت مجریه لی
ایدم ، اوندن صوکرای پیاده بکچم . سوار بکدن
آکلامام .

برسؤاله انتظار کی زمان زمان یاندن بکایاقه
بکرمی آدم قادر پورودی ، برکله بیله سوبلدکدن
اودوام ایتم :

— متجسس دکاسکر ، یاها ! سوبلدیکم
شی سزه چوق حیرت ویرلی ایدی ؟
— بن پک آز حیرت ایدرم .

[*] « درگاه » نومرو : ۲۱

— بو . . . مجریه لی ناصل بر اقدیمی آکلامه
اوزمان کورورز .

— اعلی یا ، نه دن آکلامه پورسکر . هم سزی
ایستیر ، هم صیرتدن کیروب طرپ غمده قرار قیلان
باغوری اونوتدیرر .

ای قلی طاپور قوماندانی برچوق شطارتیه
سوبله مکه حاضر لاندی . سیاه . شامبا قلی باشاغی
دوزلندی ، بر اوز ضربی ووردی . بونی
پیاده ده خدمت ایتمه یلر ایچین تصور ایتمک قابل دکلد .
پیاده عسکری صیرتده جانقه لی قالدیرمق ویران
ایچون یوکنی خفیلمک ایچین اوزون سیلکر . بو
عسکرجه برعادتدر ، وضابط اولنجه فنا بر اعیاد
حالته کلیر . بوختاچ حرکتدن صوکرای قاطر سندن
بر آزداها شراب اییدی ، قاطرنک قارنه تشجیمکار
بر تکمه اندیرد کدنصوکرای باشلادی :

*

«یاوروم ، اولاشونی اوکره نه چکسکر که بره سنده
دوغدم . بابام محافظ عسکری اولدیغندن بنده دوقوز
باشمندن اعتباراً اردوده خدمت ایدن چوققلر آراسنه
کیردم . یاریم تمیمی و یاریم آبلغمی قازانیردم . اما
دکزی سوبدیکم ایچین بره سنده اذنی بولوندیغم ائشاده
کوزله بر کچیه ، هندستانه حرکت ایتمک اوزره
بولونان بر تیار کیمسنا انباری دینه صافلاندیم . بی
آنچق دکزک اورت سنده کوردیلر . قایدان بی دکزه
آتقدننه طاقه یاپی ترجیح اییدی . اخلاک کله
ایرلیمش بولونوپوردم . اون بش سینه دکزده
کزمش اولنجه تیز کوچوک بر تیار کیمسنا قایدان
اولشدم . سابق مجریه مان ، اسکی کوزل مجریه
بردنبره آدامسز قانجه تجارت مجریه قایدان بی آلدیلر .
بن بعض قورصاناق ایشلرینه قاریشمدم ، صوکرای
آکلامیم ، بکده کوچوک بر حرب بریقنک قایدانغی
وبردیلر .

۲۸ فروقیدور [*] ۱۷۹۷ قایه نه حرکت ایچین
أمر آلدیم . آلمش نقرله برده برقاچ کون اول
ده قاد فرقتیه سوق ایدیلن یوز بکرمی اوچ کیشیدن
کری قانان برمقی کی کورتوره بکدم . بو شخصه قارشی
حسن معامله ایتمکی أمر ایتمشلدی ، دیره کتوارک
برنجی مکتوبی داخنده برابکنجیسی واردی که اوچ
قرمزی مهرله قبالی ایدی . بو مهرلردن بریسی ده
دیگرلردن فرقی ایدی ، ۱ درجه عرض شمالی
و ۲۷-۲۸ درجه طول ایله شدود اولان خطن
اول بومکتوبی تجمیع ایدی .

بو بومکتوبی مکتوبک بک توحاف منظره ی واردی ،
اوزون ایدی و اوقادار دله قایه نمدی که نه کارلردن
نده طرف اوستدن بری اوقو یا بیلیمک قابل کادی .
بن وهلی بر آدم دکلم . فقط بومکتوب بی قورقوندی .
اوطلمده یاغاک بانی اوچنده جیوبلی کوچوک قایا
بر انکایز دیوار ساءنک جانکاشنه قویدم . بویاتاق
بیلیرسکرزیا ، حقیقی بر بخرنه لی یا ناغی ایدی . باق ،

بنده نه سوبلدیکمی بیلوردم . سز اون آلی
باشندن فضلا دکاسکر ، نرده کورمش اوله چکسکر .

کندیزی مدح ایتمک ایچین سوبله یورم .
قرالیه نك اوطله سی بر مجریه لی اوطله ی قادر تیز
دکلد . هر شینک کوچوک جیوبی واردی ،
هیچ برشی قیلد امار ، کی ایستدیک قادر بولولان سنین
دورسون ، هیچ برشی یزندن اوناماز . بوبلر
کینک و اوطله نك شکله کوره پایلامشدر . بن قاریلم
بر صندق ایدی . آجیلدی ، ایچنده یاناردم ، قایدی
مندرو اولوردی ، اوشنده پیوی ایچردم . بهضاده
ماسه خدمتی کورردی . اوزمان اوطله کی کوچوک
فوجیلر اوطورردی . زمین ماهون آغاچندن کی جلای ،
اوغولمش ، ایچی کی بارلادی . حقیقی بر آینه ا
امان نه قادر کوزل مینی مینی بر اوطله ! . کیمده
بر باشقه لی واردی ، اکثر یا عقلی اوصلی اکلایردی ،
بو سفرده سیاحت اولدیه لطیف باشلادی ، اگر
شو . . . عجله ایتم .

پوراز ایله باطی آراسنده خوش بر روزکار
أسیوردی ، سوبلدیکم مکتوبی سناستک جانکاشنه
قوبله مشغولدم ، منی شخص اوطله کیردی .
تقریباً اون بیدی باشنده قادر کوزله برقیز ائندن
طوتیوردی . کندیسی ده اون دوقوز باشنده اولدیغی
سوبله مشدی . هر نه قادر بر آزارارامش ، ویراک کیده
اولنجه جی درجه ده بیاض ایسه ده کوزله بر دلیقانی
ایدی . بونکله برابر کاشمش . ایلمک فستده اسکیلرک
یابایه جاری صورتده ائات اییدی ، کوره چکسکر .
شیمدی قاریستک قولنه کیرمندی ، فیزده تر و تازه
وبر چو وق کی نشسته لی ایدی . ایکیسی برلکده
برجت قورصوکی ایدیلر . اوانری کورمک نه قادرده
خوشمه کیدیوردی . « اولادلر ، دیدم . اختیار
قایدانی زیارته کلبورسکر . پک ناز کسکر . سزی
بر آز اوزانجه کورتوروم ، داما ای یا ، طانیشمه
بول بول وقیز اولور . مادامی بوبله البسه سز قبول
ایشدیکه فیزیوروم ، اما نه یایم شو ملعون مکتوبی
جیویوروم . بکا یاردم ایدرمیسکر . »

طیبی کوچوک جوجولره بکزه پورلردی .
زوج چکچی آلمش ، زوجه ده جیوباری بن ایسته .
یجه اونلر اوزاتیرلردی ، چکچ ضربلرند ساعت
طیلا دیخه کچ قادن کوله رک :

— قایدان صاغه ، قایدان صوله ! . دییوردی .
شیمدی حالا اونک قیورق سسیله « قایدان
صاغه ، قایدان صوله ! . » ده پیشی ایشیدورم . غله
آلای ایدیوردی :

— سنی کیدی کوچوک باراماز سنی ، دیدم .
بیل ها ، قوجا که سوبله ده سنی آزارلا سین .
اوز زمان بردنبره قوجاسنک بوننه آتیلدی ،
نوبدی . ایکیسی حقیقه کبار ایدیلر . طانیشمه
بوبله اولدی . درعقب آرقاداش اولدی .

سفریز چوق خوش اولدی . کیمده دائماً
یاتیق چهره لردن باشقه برشی کورمیدیکدن هر کون

ملکوتی فضله انکشاف ایشدیردیکندن دولای هر هائی بر فیزیک معانی طرفدن اک کوکوک بر تعریضه بیله معروض قالاماز .

فقط ، مسئله نك اصل جانلی اهمیتلی نقطه سی ده بو آهنگ وتوازنك عدم وجودی حائنده تولد ایله جك محاذیرك نتایج تربیوه سنده در . بر دفعه آبروی آبروی استفاده نکرده یوروپ باشقه باشقه غایله لی استفاده ایدن بوتدریس نك طلبه نك افکار وحشیانی وسجیه ذیلری وزرنده بایندی ؛ ثباتی تحلی وتشریح ایدرس نك او مظام فقط مهلك نقطه یی تنور ایش بر اولورز :

۱ - معنوی علماردن اولان دین ، اوصاف اصلیه سی اعتبارله غیبه اعانی ایستدیگی ایچین طلبه نك شیه وحشیانی ساحه سنده جولان ایدر . ساده نقل ایله اکفا ایدله یوب عقل ایدله ده تألیفاً تدریس اولونسه بیله مباحث عمومی سی دائماً « مثبت » اولقدن وزاندر . بولجه علوم مشخصه ده طلبه نك سجه ذاتییه سی ماده یه ایصندنرر وغیر مادی حقایقه اولنری بیگانه برافیر .

جمیعت داخلده باشایان قیمت حکملرندن رقتیه نی جو جوفله تلقین ایشدیگی ایچین هر مان او قیمت حکملری شایسته یله یاریدیر بیهلک ممکن دکلر . مثلاً اجسام ایدندن اولان ملائکه کرامک اوصافی ها نکی سلطان طایفه سی خواص عمومی اجسام ایله تألیف ایدیه یلشدیر ؟ اونک ایچیندرک دین نامتناهی اوکره یکرکن البته علوم مثبت نك متناهی اولان موضوعنه ناقابل ارجاع اولاجق وعی الخصوص اعقادیاته عائد قسملری دائماً خیال وحس نك مالی قالاچتدر . احواله نك ، طلبه نك سجه ذاتییه سی اوزرینه تأثیری ؛ شأنتیلی مایر اسنده بر قدرت کلایه ایشادیر ارق اولنری جمیعت داخلده باشایان قیمت حکملرینه انطباقی ایشدیرمکدر .

ادبیاته کانه ؛ بوده دین کی مثبت ساحه نك خارجده قالیور . بشرک نشاط وآلانی صورتحافه ایله طلبه یه اکلا نکرک اونی دویان ، آجیان وآجیانی بیلن بر انسان یاتنه ؛ ملاک بولوندی فکر وحساری اک واضح ، اک یورو زینرواک ایداعی برشکده تیغه آلیشدیر یورو . اونکده اتساع ساحه سی اک جزق مزاج وحسایت ملکلی ایاور . نتیجه اعتبارله دین ایشدی ، ادبیات ایشده حسن ایشدی وحسن ایدیان شیرلی یکی وتبریر کوه ایله تیغ ایشدی اوکره یور دیگدر .

۲ - ریاضی کندی نك ضروری ولاشیرعد ایشدی برطاق متعارفات واساسانه مستعداً تماماً طبیعتی تثبیل ایدیرور . « شبه » عصر ذهنی اولدوررپ اونک برینه « یقین » عصر فکری سی قویور . مفکرده شایندن تبعید ایدیرور ، شاکه کی کز یاده تجریده آلیشدیر یورو . بو اعتبار ایله ریاضیات تدریسی طلبی (دوعرو) یی آرمایه سوق ایدیرور یالکنر بو علوم ایله توغل ایدیر سیه هر دوعرو شیه نك بر کیت ، بر حرف ویا برعد اولایی لازمه کجکی ذهاب

تربیه

فلسفه تدریسی

۱

بومقاله ده « فلسفه » درسارینک تالی تحصیلده کی فرق العاده اهمیتلی بودرسک شیمدی یه قدر اوغرا دینی اهلارله بونک تولید ایشدیکی نتایج تربیویانی قدرتم نیستند تشریح وتفسیره جایله جتم . بالخاصه بو موضوعی انتخاب ایدیش نك سینه کانه ؛ نوره مزاج حال حاضرده کی تئوش وحراری اودرجه بارز بر شکل آلیشدرک بونی کوروبده اونی تولید ایدن اسبابی ازاله ، هیچ اولانسه ارئه ایچون نفسی خطه مقدر اولامانغادر . یواسی غیب ایش قوشار کی اوریاه یورایه باش ویدان ؛ بعضاً کندی دین وکنتی استفاده تصدی وبالاتیجه روحاً تردی ایدن ؛ بعضاده خابقی مثبت نك لزومی انکار ایدیه نك نالنیجه بزی ایوب سور وکله نکرده اولان سبیل مدنیت ایشده بوغوانی نکلرله معروض بولسان کتله کزک بوشان حالی کوروبده متأثر اولانی ممکنمدر ؟

معالومدرک ساطانیلر ده اونی متجاوز ، مختلف علوم تدریس ایدیر . هس نك مادی وغایانی خفته عمومی وعمل معاونات اعطا اولور . سلطنتیدن مأذون اولان طلبه استعداد مخصوص وکندی سیی آرزوی ساطانیله او علماردن هانکسده اختصاص پیدا ائک ایشتره کز دارالعلوم شعیانده ، کرک دیگر مکاتب عالیده تحصیلته دوام ایدر . بو واسع تدریساته موضوع اولان علوی - تدقیقه سهولت اولسون دییه - بر اسسول ومبادیلرینه نظراً اوچ آنا خطه تفریق ایدیه یلیرز :

- ۱ - معنوی علملر
- ۲ - مجرد علملر
- ۳ - مشخص علملر

معنوی علملر زمزمسته دینی ، ادبی ، اخلاق تدریسی ، مجرد علملر ریاضیات ومتعلقاتی ، مشخص علملر فیزیک وکیمیا ایله علوم بوالیدی ادخال ایدیه یلیرز . انسان تدریسی ده آلت درساری اونی اوزره بونره علاوه ائکی اونوغمالیدر .

معلملر بو مختلف موضوعات علمییه کندی معین اصوللرله طلبه لرینه اوکره نکه چالشیرلر ؛ بونار آراسنده وجودی لارمکان آهنگ وتوازنی دوشونمزلر دوشونونه مکده معزوردرلر . چونکه هیچ بر ریاضیه ویا طبیعه معانی ، مثلاً علم کلام درسده معلم ایدی طرفندن تقریر ایدیان ثبوت ویا معراج مسئله سیله ، کدیلرینک اکلا نکره مجبور بولوندناری جاذبه قانوننک برضاد تام تشکیل ایدوب ایتیه چکنی خاطرلرینه بیله کتیرمزلر . بالفرض ، ادبیات تدریس ایدن بر معلم ، هیچ بروقنده طلبه نك تحلی وتحسن

بو ایکی سودالی یی ماصه مه چاغیر یوردیم . بو یی اکلا نکره یوردی . بیکوی منی ، بالایی نکره نکره قاری قوجا ، صانکه هیچ کورمه مشلرکی ، بربرلرینه باقه قالیورلردی . نه لری اولدیفنی بیلدین اوچ بودالا کی بزی کورسه یدیکز ، قالیبدیکز . هله اونلرک سهویشله لرینی کورمک نه خوش ایدی . هر بری ائی ، ویرلن هر شیئی ائی بولوبورلردی . بونکله اولنره تعینه داخلیدلر . یالکنر غله برابر بیدکاری زمان تعینه بر آرسوچ راقیسی علاوه ایدیرم ، فقط کوچوک برقدح . اوده کندی صیره می باغله ایچین ...

یادقلری یاتاقده کی اولنری - شدر ایضاق مندیله کی ایکی آرمودکی - بولورلایوردی . آنیک ومجون ایدیلر .

بنده سزک کی بایوردم ، هیچ سؤل صور . میوردم . اسلری ، ایشلری نعه لازم . بنک دکز آدایم ، بن اولنری دکزک ابر ساحته کونورو . یوردم ، ایکی بخت قوشیده اولسه کونوروردم . برآی سوکرا اولنره آرتق اولانظر یله بایوردم ، کلوب یانه اولور بولرلردی . دلیقانی ماصه مک یینی قاریله ک اوستنده یازی یازور وبعضاً بن آرزو ایدیمه موقع تعینی ایچین بکا یاردم ایدیردی . بو ایشی جابوچاق نیم قانار اوکره نکرده ، بن بعضاً تحیر قالیردم . کچ قادن بر واریل اوستنه اولوریر ، دیکیش دیکردی .

برکون بنه بوله ارطوره لردی :

« بیلوریمسکز ، کوچوک آرقاداشلرم ؟ دیدم ، بز بوله بر عاله لوحه سی تشکیل ایدیرور . سزی استنطق ائک ایسته میورم اما احتمال ک لزومی قانار یارا کز یوق . قاینده دیگر مفکرک بایقلری کی قازمه کورده ایله چالیشه حق وجودده دکلسکز . اورایی بریاد بر ناکت ، آب آچیق سوبلورم ، بن کوننده قوزومش بر اختیار قورد یستیق ، اوراده بر نك کی باشادم . سزی استنطق ائک ایسته مییا ؛ اکلا دیم کی نه قانار اولورسه اولسون بکا محبتکز وارسه اک ائی کیی ترک ایدرم ؛ ا شیمدیکی ایشه بابوچ کی ا واکر ایشکزه کلیرسه بنده سزک ایله برابر اولوریر ، قایرم . نیم بر کوپکدن فضله عاظم یوق ، بوکا جام صیقلوب دورور ، سز بکا عاله اولورسکز . بر چوق خصوصده سزه یاردم دوقونور . آله آووخده بر آرشیمده وار ، کوزی بومدن زمان - نزا کله بوله سوبلنیر - سزه برافیرم . »

مابعدی وار

آفرور درونی

